

Anknytning i förskolan

En kvalitativ intervjustudie med sex förskollärare

Författare: Jenny Melin

Josefine Boberg

Nivå: Grundnivå

Kursnamn: Examensarbete för förskollärarexamen

Kurskod: GPG2DU

Högskolepoäng: 15

Handledare: Stina Jeffner

Institution: Institutionen för lärarutbildning

Examinator: Anna Henriksson Persson

Examinationsdatum: 2024-01-19

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker Open Access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open Access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten Open Access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (öppet tillgänglig på nätet, Open Access):

Ja

Nej

Abstract:

Syfte med denna studie är att diskutera och problematisera begreppet anknytning utifrån några förskollärares uppfattningar om betydelsen av anknytning mellan barn och förskollärare samt att ta reda på vilka sätt förskollärarna själva menar att de arbetar med anknytning.

Den teoretiska utgångspunkten som vi följde oss av i vår studie var John Bowlbys (1907–1990) anknytningsteori. Anknytningsteorin använder begreppen trygg bas, säker hamn, trygg anknytning, otrygg anknytning, ambivalent anknytning och desorganiserad anknytning för att analysera barns anknytning. Den metod vi har använt oss av i datainsamlingen var kvalitativa intervjuer med sex förskollärare. Förskollärarna menar att anknytningen har stor betydelse för barnen i förskolan och att det är en viktig grund för barnens utveckling. Alla förskollärare anser att det är viktigt att man är överens i arbetslaget hur man vill arbeta kring anknytningen med barnen. Att samtliga i arbetslaget ska visa engagemang för att barnen ska känna sig trygga oavsett utbildning. Detta examensarbete ger personal i förskolan viktig kunskap om anknytning och dess betydelse för barnen. Det ger också viktig kunskap om hur förskollärare arbetar med anknytning i förskolan.

Nyckelord:

Anknytning, förskollärare, trygg anknytning, relationer, omsorg, trygghet.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1. Inledning	4
2. Syfte och frågeställningar	5
2.1. Syfte	5
2.2. Frågeställningar.....	5
3. Bakgrund	5
3.1. Anknytning i förskolan	6
3.2. Styrdokument	7
3.3. Pedagogens roll i förskolan	7
4. Presentation av tidigare forskning	9
4.1. Kompletterande anknytningsperson.....	9
4.2. Förskolläranknytning, skolberedskap och risk för inlärningssvårigheter.....	10
4.3. Barnets anknytning till sin mamma, pappa och förskollärare	11
4.4. Relationer mellan lärare och barn gör hela skillnaden	12
4.5. Allmänna och domänspecifika delar av interaktioner mellan lärare och barn	13
4.6. Sammanfattning.....	13
5. Metod	14
5.1. Val av metod	15
5.2. Urval.....	15
5.3. Genomförande.....	16
5.4. Bearbetning och analys av insamlat material	16
5.5. Etiska ställningstagande	17
6. Teoriavsnitt	17
6.1. Anknytning.....	18
6.2. Inre arbetsmodellen.....	19
6.3. Trygg anknytning.....	19
6.4. Otrygg anknytning.....	20
6.5. Trygg bas och säker hamn.....	20

6.6.	Desorganiserad anknytning.....	21
7.	Resultat och analys	21
7.1.	Vilken erfarenhet av och syn på anknytning har några förskollärare i förskolan.....	21
7.1.1.	Anknytningens betydelse i förskolan.....	22
7.1.2.	Olika erfarenheter kring anknytningsteorin	23
7.1.3.	Analys – Trygghet är viktigt för barnen	23
7.2.	Olika tillvägagångssätt förskollärare använder för att skapa en trygg anknytning till barnen.....	24
7.2.1.	Analys – trygghetscirkeln	26
8.	Diskussion	26
8.1.	Metoddiskussion.....	27
8.2.	Resultatdiskussion.....	27
9.	Slutsatser.....	30
10.	Förslag till vidare forskning.....	30
	Referenser	31
	Bilaga 1	33
	Bilaga 2	35

1. Inledning

Vi har valt att skriva om kunskapsområdet anknytning i förskolan och dess betydelse för barnens utveckling. Det är vår uppfattning att anknytning är en avgörande del för barns utveckling i livet, och att det är viktigt att de har en trygg anknytning till pedagogerna för att känna sig trygga i förskolan och kunna utvecklas samt lära (Broberg, Hagström & Broberg, 2012, s.87–88). Vi anser därför att mycket talar för att barns trygga anknytning till pedagogerna och barns känsla av trygghet i förskolan gör att barn lättare kan lita på andra och inte räds att be om hjälp när de väl behöver det. Samtidigt vågar de lita på sig själva, vilket gör att de kan klara sig själva och vara självständiga så småningom.

Anknytningsperspektivet är ett begrepp vars introduktion och utveckling har sin upprinnelse i den brittiska psykiatern John Bowlbys arbeten. Med detta menas att anknytning till vårdnadshavare samt tidiga relationer har en mycket viktig och avgörande roll i barnens såväl sociala som emotionella utveckling (Hagström, 2010, s.53). I förskolan utvecklas många relationer, både mellan pedagoger och barn samt mellan barnen själva. Det förekommer också interaktion med andra yrkesgrupper, såsom rektorer och specialpedagoger. Den primära relationen sker mellan pedagogen och varje enskilt barn. Anknytningsperspektivet är av stor vikt för att personalen ska kunna skapa möjligheter för barnen att knyta an till en trygg vuxen. Enligt anknytningsperspektivet blir pedagogen i förskolan en ersättningsperson för barnen när de befinner sig på förskolan. Därför är det av yttersta vikt att förskolan kan erbjuda en så trygg miljö som möjligt för att barnen ska kunna utforska, leka, lära och utvecklas (Hagström, 2010, s.103).

Genom att skapa en trygg anknytning till barnen hjälper förskolläraren till att få barnens upplevelse av tillvaron att bli till det bättre under dagen på förskolan. Barn som inte får denna trygga anknytning i förskolan kan inte delta fullt ut och agera i förskolemiljön, vilket kan leda till färdighetsbrister, exempelvis grundläggande kognitiva brister hos barnen (Commodari, 2013, s.1)

I förskolans läroplan, Lpfö18, står det att ”Utbildningen ska präglas av omsorg om barnets välbefinnande och trygghet” (Skolverket, 2018, s.10). Barnen i förskolan bör exempelvis ges möjlighet till en trygg anknytning till flera pedagoger (Broberg m.fl., 2012, s.51). När barnen inte har någon trygg anknytning blir det svårare för pedagogerna på förskolan att ge dessa barn förutsättningar för att utveckling ska ske hos dem.

I samband med våra VFU-perioder har vi börjat reflektera över vikten av anknytning och hur pedagogerna arbetar med det. Det har väckt frågor om hur pedagogernas engagemang kan skapa anknytningsrelationer till barnen på förskolan, och att pedagogerna kanske kan behöva uppmuntras till mer engagemang, särskilt inom anknytningsområdet

Med detta arbete vill vi undersöka förskollärares uppfattningar om betydelsen av anknytning mellan barn och förskollärare samt på vilka sätt förskollärarna tänker att barnens utveckling och lärande i förskolan påverkas av anknytning.

2. Syfte och frågeställningar

2.1. Syfte

Syfte med denna studie är att diskutera och problematisera begreppet anknytning utifrån några förskollärares uppfattningar om betydelsen av anknytning mellan barn och förskollärare samt att ta reda på vilka sätt förskollärarna själva menar att de arbetar med anknytning.

2.2. Frågeställningar

Vilken erfarenhet av och syn på anknytning har förskollärare i förskolan?

Vilka tillvägagångssätt kan förskollärare använda sig av för att skapa en trygg anknytning till barnen?

3. Bakgrund

Under detta avsnitt kommer fokus ligga på betydelsen av pedagogers erfarenheter av anknytning i förskolan och vad det gör för barnen. Vi kommer även gå in på vad det står i läroplanen för förskolan och vilka begrepp om anknytning som tas upp där, samt förskollärares roll i förskolan. I detta avsnitt fokuserar vi på betydelsen av pedagogers erfarenheter av anknytning i förskolan och dess påverkan på barnen. Här undersöks också relevanta aspekter från läroplanen för förskolan och de begrepp om anknytning som behandlas där. Dessutom utforskas förskollärares specifika roll inom förskolan i detta avsnitt.

3.1. Anknytning i förskolan

Barnet behöver känna att det finns vuxna som är fysiskt nära, att de är med och leker, att de har ögonkontakt och mycket mer för att barnet ska känna sig tryggt. Det behövs en trygghet punkt för barn i alla åldrar och grunden till att skapa trygghet är anknytning (Magnusson Österberg, 2018). På Vårdguidens hemsida diskuterar Magnusson Österberg (2018) om att anknytning hela tiden är en pågående process men även att pedagogerna i förskolan måste lägga ner tid på det enskilda barnet. Magnusson Österberg (2018) tar även upp att en bra anknytning har påverkan på livet framåt. Om det finns en bra grund sen starten vågar barnet utforska och få en tillit till de vuxna som finns runtomkring barnet.

En bra anknytning är en trygg anknytning för barnen. Alla barn är olika och agerar olika i olika situationer, vissa barn har svårt att komma ner i varv och ta det lugnt medan andra barn har lättare för det. Det man måste ta med sig är att det tar tid att lära känna någon, det handlar om att man måste tillbringa tid tillsammans med varandra, lära känna det enskilda barnet inte bara barngruppen i sig (Magnusson Österberg, 2018).

Det behövs vara en bra kvalitet på relationerna mellan pedagoger och barn, vilket då visar sig att samspelet blir mer avslappnat. Pedagogerna i förskolan behöver kunna se och höra barnens olika signaler för att kunna skapa en trygg miljö som stimulerar barnet och dess behov (McNally och Slutsky, 2017, s. 517–519).

Barnets anknytningssystem är som en osynlig tråd som automatiskt aktiveras under inskolningen på förskolan och läggs sedan på viloläge när barnet känner sig bekväm i miljön på förskolan. Det handlar om att bygga relationer med barnen vilket kan se olika ut från barn till barn då alla barn har olika bakgrunder och tar till sig på olika sätt därför är det viktigt att kunna se det enskilda barnet (Ollmark, 2013).

Pedagogerna i förskolan agerar som ersättningsperson när barnen blir lämnade på förskolan av sina vårdnadshavare, därför blir anknytningen viktigt för barnen så att dem kan finna trygghet både hos pedagogerna och i lärmiljön för att kunna utvecklas (Hagström, 2010, s. 14).

3.2. Styrdokument

I läroplanen för förskolan står det att förskolan ska erbjuda barnen en trygg omsorg (Skolverket, 2018, s.10). Något som inte nämns i läroplanen för förskolan är just begreppet anknytning, här nämns andra ord som omsorg, trygghet och utveckling. Om det finns en trygg anknytning mellan pedagoger och barn, så kan en god omsorg fungera i förskolan då trygg anknytning är en del av grunden till att barnen kan utvecklas och lära (Broberg m.fl., 2012, s. 22–23). Något mer som står med i läroplanen för förskolan, är att barnen ska få möjlighet att utveckla en positiv uppfattning om sig själva för att kunna bli en skapande och lärande individ i förskolan (Skolverket, 2018, s.10).

Enligt Läroplanen för förskolan, Lpfö18, betonas vikten av att förskolans utbildning ska präglas av att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet (Skolverket, 2018, s. 13). Bo Sundblad, Hallonsten (2019) berättar i en intervju där han understryker vikten av anknytningen mellan en pedagog och ett barn för att skapa trygghet. Trygghet är en nödvändig förutsättning för att omsorg ska kunna uppstå. Eftersom omsorg är ett av målen och riktlinjerna enligt läroplanen, blir det en central del av förskolans utbildning.

Trygghet, omsorg och anknytning är tätt sammanlänkade och utgör en grundpelare för förskolans arbete. För att detta ska kunna fungera krävs ökad kunskap inom dessa områden bland pedagoger som arbetar inom förskolan. Genom att investera i kunskapsutveckling kring trygghet, omsorg och anknytning kan pedagogerna bättre stödja barnens utveckling samt skapa en miljö där varje barn kan utvecklas (Broberg m.fl., 2012, s.21–22).

Barnkonventionens syfte är att skydda och främja barns rättigheter i hela världen. En av de grundläggande principerna i barnkonventionen är trygghet för barn, vilket återspeglas i flera artiklar som med olika aspekter av barns säkerhet, till exempel Artikel 6, Artikel 19, Artikel 24, Artikel 26, Artikel 32 och Artikel 39. Det är viktigt att notera att dessa artiklar tillsammans skapar en omfattande ram för att säkerställa trygghet för barn i allmänhet (Unicef Sverige 2018)

3.3. Pedagogens roll i förskolan

När barn börjar förskolan behöver de ha en speciell anknytningsperson att fungera som en trygg bas (Broberg m.fl., 2012, s.197–198). Den vuxne blir en stabil närvaro, redo att erbjuda stöd och skapa en känsla av säkerhet när det enskilda barnet utforskar den nya och ibland överväldigande förskolemiljön.

Pedagogen antar rollen som en ersättningsperson för vårdnadshavarna när barnet lämnas på förskolan (Broberg m.fl., 2012, s.197–198). Vidare betonar även Killén (2014, s.127) att det åligger pedagogen att vara närvarande både emotionellt och fysiskt, vilket skapar förutsättningar för att barnet ska våga utforska och utmana sig själv i leken. Barnets olika anknytningsmönster formas av förutsättningarna det fått från sina föräldrar. Det kan exempelvis handla om att föräldrarna har varit en källa till tröst och skydd, vilket i sin tur ger barnet modet att våga utforska och lära känna omvärlden.

Enligt Broberg m.fl. (2012, s.22–23) är det viktigt att förskolepedagoger besitter kunskap och engagemang kring anknytning för att främja barnens lärande och lek. För att skapa en trygg miljö bland barnen krävs det att arbetslaget investerar i emotionellt engagemang. Trygghet och förtroende för vuxna på förskolan utgör grundpelare för hur barnens lärande formar sig på lång sikt.

Askland och Sataøen (2014, s.216–217) belyser vikten av att förstå att relationer innebär tolkning, och detta gäller såväl för barn som vuxna. Det är av yttersta vikt att pedagoger är medvetna om vilka uppfattningar de har om andra människor. Detta kräver därmed en efterföljande reflektion över att vi alla är unika individer och att vår uppfattning om olika situationer kan variera. Det är inte ovanligt att missförstånd uppstår, och det är pedagogens förståelse och självinsikt som utgör grunden för hur barnet blir bedömt.

Samspel handlar inte bara om att utforska hur andra tänker, utan även om att reflektera över ens egen uppfattning om den egna utvecklingen. Att ha en tolkande förståelse är avgörande, och det är viktigt att vara medveten om att relationer kan påverkas av den specifika situationen. Förskollärares förmåga att tolka och förstå, både andra och sig själv, spelar en central roll i att skapa meningsfulla och givande relationer i förskolemiljön (Askland och Sataøen 2014, s.216–217).

Både Sundblad (Hallonsten, 2019) Askland & Sataøen (2014, s.216–217) framhäver betydelsen av pedagogens tidigare erfarenheter. Medvetenheten spelar en central roll, och det är av stor vikt att aktivt diskutera och reflektera över sina egna erfarenheter för att få klarhet och riktning i anknytningen. När en anknytning etableras mellan en pedagog och ett barn skapas en relation som blir avgörande för både barnets och den vuxnes utveckling.

Genom att vara medveten om sina egna erfarenheter kan pedagogen skapa en mer meningsfull och anpassad anknytning till varje barn. Denna medvetenhet blir således en nyckelfaktor i hur barnets utveckling formar sig, samtidigt som den påverkar den vuxnes egna utveckling och förhållningssätt. Att aktivt reflektera över samt diskutera dessa erfarenheter blir därmed en central del av pedagogens arbete och bidrar till att skapa positiva samt givande relationer mellan pedagogen och barnet.

4. Presentation av tidigare forskning

Här kommer vi att berätta hur vi har sökt fram forskningen kring anknytning som vi valt att presentera i detta avsnitt. Vi har sökt forskning i olika databaserna i Högskolan Dalarnas bibliotek, och vi har använt oss av databaser: Summon, Diva och avhandlingar.se. I sökningen efter forskning började vi att söka på svenska ord, vilket dock inte gav särskilt många resultat. Därför utökade vi sedan vår sökning med ord på engelska, vilket visade sig ge fler sökresultat för vårt kunskapsområde. De sökord som använts är: anknytning, anknytningsteori, förskola, relationer, preschool, attachments, relations, caring, attachment theory, secure base och teacher-child relationship. Genom våra sökningar och studier av tidigare forsknings artiklar framstod det klart, hur viktigt det är med en trygg anknytning tidigt i livet. Detta för att tillgodose en gynnsam utveckling såväl kognitivt som känslomässigt. Vi upplevde att de forskningsartiklar vi valde ut, var de mest relevanta för det område vi ville utforska vidare genom vårt examensarbete. Den teori som vi kände var mest betydelsefull i sammanhanget, var anknytningsteorin.

4.1. Kompletterande anknytningsperson

Förskolan kan vara ett komplement för de barn som har en otrygg eller bristfällig anknytning i hemmet och i förskolan får barnen möjlighet att få en trygg anknytning som de inte får från hemmet. Hagström (2010, s.14) beskriver i sin avhandling situationen för barn som blir utsatta i hemmet och hur dessa barn kan, samt ska få möjlighet till att skapa långvariga kompletterande anknytningspersoner i förskolan. Syftet med denna doktorsavhandling som Hagström (2010, s.20) beskriver, är att undersöka pedagogers fortbildningsinsatser gällande att vara en kompletterande anknytningsperson samt hur detta kan formas under en längre tidsperiod.

Undersökningen i denna studie pågick i tre års tid. Under dessa tre år har pedagoger som varit delaktiga i studien, fått kunskap om hur de kan använda observation som metod i sitt utvecklingsarbete. Pedagogerna har även fått möjlighet att reflektera över hur samspel mellan dem och barnen ser ut samt om dess betydelse.

I sin avhandling om pedagogers fortbildning har Hagström (2010, s.52) tittat på affektteori, anknytningsteori och Sterns teori om självutveckling. Sociokulturell teori och konstruktivism beskrivs även och presenteras under avsnittet pedagogers lärande kring teorier (Hagström, 2010, s.40–42)

Ett resultat av Hagströms (2010) studie visar att pedagogerna anser att en del som är central när man arbetar som kompletterande anknytningsperson, är att ha bra tålamod eftersom det kan vara krävande. Det behöver skapas en fin kontakt mellan både den vuxna och barnet för att kunna få en fungerande vardag tillsammans (Hagström, 2010, s.123–124).

4.2. Förskolläranknytning, skolberedskap och risk för inlärningssvårigheter

I Commodoris (2013, sid.126) vetenskapliga artikel undersöks sambandet mellan förskollärares anknytning, skolberedskap och utvecklingsrisk för inlärningssvårigheter. Särskilt fokuserade studien på att förstå anknytningens roll i att upptäcka tidig risk för inlärningssvårigheter.

Rapporten handlar till större del om att redogöra för de känslomässiga banden mellan barnen och dess vårdgivare, dvs föräldrar eller liknande. Den tar upp olika teorier på hur anknytningar och relationer bidrar till kontinuitet i anpassningar under hela livslängden och hur lärandet, där anknytningens form är vital, kan vara avgörande för en individs utveckling under dess uppväxt och skolgång (Commodari, 2013, s.123).

En central teori för studien är anknytningsteorin, som handlar om hur vi från födseln lär oss att relatera till våra närmaste i vår omgivning. Under livet utvecklar vi ett anknytningsmönster, ett utmärkande sätt att relatera till andra människor. Detta kännetecknar även hur vi formar relationer i vuxen ålder. Anknytningsrelationerna påverkar i grunden hur barnen utvecklas, då anknytningsfigurer används av barnen som en trygg bas för att utforska miljöerna de befinner sig i. Vilket denna teori tydliggör utifrån studieobjekten, som i detta sammanhang är barnen (Commodari, 2013, s.123 - 124).

Studien använder sig av en kvantitativ metod då ett urval av 152 barn (81 pojkar, 71 flickor) deltagit, alla barnen kommer från tre olika förskolor i en stad i södra Italien. Samtliga deltagare var mellan 4 och 5 år gamla, kom från intakta familjer med två föräldrar och gick på en förskola där forskningen bedrivits i minst 1 år. Insamlingsmetoderna som används för studien är tre standardiserade instrument: AQS (italiensk version) bedömde förskollärares anknytning, SR 4–5-skalorna bedömer fonologiska färdigheter, logiska matematiska färdigheter och psykomotoriska färdigheter, samt IPDA-skalorna som mäter förutsättningar för alfabetisering (Commodari, 2013, s.126). All data samlades in av en utbildad observatör som bedömde interaktionerna på förskolorna två gånger under en vecka och varje besök varade i minst 3 timmar (Commodari, 2013, s.127).

Studiens resultat visade att barnens trygga beteende i relation till sina förskollärare har ett samband med social kompetens och de flesta kognitiva och beteendemässiga färdigheter som

ingår i skolberedskapen. Skulle man inte använda sig av dessa färdigheter, kan man uttyda inlärningssvårigheter när dessa barn börjar grundskolan. Med ett begränsat samspel och ett osäkert band mellan barn och lärare kan detta minska barns deltagande i samarbetsinlärningsaktiviteter och påverka deras prestation negativt. Anknytningen till en lärare är lätt att bedöma i förskolan och gör det möjligt att identifiera barn som kan dra fördel av de sociala och kognitiva stimulanser som ökar deras nyfikenhet samt utforskande beteende, känslomässig reglering och förmågan att anpassa sig till miljön (Commodari, 2013, s.131).

4.3. Barnets anknytning till sin mamma, pappa och förskollärare

Vad gäller Cugmas studie så ämnar artikeln introducera en ny skala för barnets anknytning till förskollärare samt skalor för anknytning till mamma och pappa. Målet med forskningen var att analysera sambanden mellan barnets anknytning till föräldrar och förskollärare för att undersöka hur dessa relationer påverkar varandra (Cugmas, 2007, s.349).

Utifrån problemet som undersöks och syftet med studien lutar artikelförfattaren sig mot ett teoretiskt ramverk som utgörs av Bowlbys anknytningsteori. Teorin antar att barnets mamma är den primära anknytningsfiguren och att barnets erfarenheter med den primära vårdaren integreras i kognitiva affektiva representationer av jaget, andra och relationer (Cugmas, 2007, sid 350). Enligt anknytningsteorin utvecklar barnet arbetsmodeller, vilket betyder föreställningar om sig själv och andra, baserat på sina erfarenheter med de närmaste vårdarna, exempelvis föräldrarna. Dessa arbetsmodeller påverkar i sin tur barnets förmåga att använda förskolläraren som en bas för trygghet i skolan.

Studien är byggd på kvantitativa metoder eftersom deltagarna besvarade frågeformulär utifrån fasta parametrar. Totalt 178 förskolebarn, ålder 36–82 månader, deltog i studien. Studien använde följande skalor och frågeformulär (Cugmas, 2007, s.354): Skala för barnets anknytning till sin förskollärare (CAKT): Detta instrument hade 129 artiklar och mätte förskollärarnas uppfattningar om barnets anknytningsbeteende i olika situationer. Det bedömde både trygghet och otrygghet i relationen mellan läraren och barnet. Skala för barnets anknytning till sin mamma (CAM) och skala för barnets anknytning till sin pappa (CAF): Dessa skalor anpassades från CAKT-skalan för att bedöma föräldrarnas uppfattningar om barnets anknytning till dem. Datan analyserades med hjälp av statistiska metoder i SPSS (ibid.) (Cugmas, 2007, s.354).

Det centrala resultatet i studien var att det fanns svaga bevis för överensstämmelse i anknytningskvalitet mellan: barn-mamma och barn-pappa, och icke-överensstämmelse mellan barn-mamma eller barn-pappa och barn-lärare. Detta kan beskrivas närmare som att det fanns en tydlig skillnad mellan mammorna när det gäller att bedöma barnets trygghet, medan de inte

fanns större skillnader mellan fäder och förskollärare i samma typ av bedömning (Cugmas, 2007, s.357–358).

Vidare nämner artikelförfattaren att framtida forskning bör ta hänsyn till de begränsade storleken på urvalet av mammor och pappor i studien (Cugmas, 2007, s.362).

Artikelförfattaren nämner även i slutordet att det hade varit intressant att studera hur barnens anknytning till mor- och farföräldrar hade sett ut, särskilt i en kontext där generationsboenden är vanliga, som i Cugmas hemland Slovenien.

4.4. Relationer mellan lärare och barn gör hela skillnaden

I McNally & Slutskeys (2017, s.508) vetenskapliga artikel undersöker de hur lärare uppfattar relationen och kvalitén i förhållandet mellan lärare och barn, samt hur detta kan anpassas till den dagliga verksamheten. Det vetenskapliga problemet de lyfter är att det behövs mer studier som fokuserar på hur relationerna mellan lärare och barn påverkar barnens skolgång och framgång i skolan.

Det genomgående teoretiska perspektivet i denna artikel var anknytningsteorin, vilket lyfter hur kvalitén på de olika relationer som skapas hos små barn kan bli och hur det påverkar barnens fysiska och känslomässiga utveckling (McNally & Slutsky, 2017, s. 509).

För att bedöma lärares uppfattningar om relationskvaliteten med enskilda barn i sina klassrum, valdes Student Teacher Relationship Scale (STRS) lång form, utvecklad av Pianta år 2001. Varje lärare uppmanades att fylla i en STRS för varje barn i sin klass. Lärarna och deras uppfattningar om vikten av kvalitén på relationerna mellan barn och lärare är deras studieobjekt för denna artikel (McNally och Slutsky, 2017, s. 509). Urvalet var 4 stycken lärare.

McNally och Slutsky (2017, s. 517) beskriver i artikeln att om kvalitén på relationerna var bra, visade det sig att samspelen mellan lärare och barn blev mer avslappnade, medan relationerna av sämre kvalité gav ett mer ansträngt samspel. Pedagogerna i förskolan behöver kunna se och höra barnens olika signaler för att kunna skapa en trygg miljö som stimulerar barnet och dess behov (McNally och Slutsky, 2017, s. 519). Kvaliteten på de relationer som skapas kan ha en påverkan på barnets fysiska och känslomässiga utveckling (McNally och Slutsky, 2017, s.520). Dessa resultat landar i att artikelförfattarna betonar att varma och förtroendefulla relationer mellan barn och lärare är av yttersta vikt för att ge barnen kvalitativ undervisning och trivsel i skolan (McNally och Slutsky, 2017, s.520).

4.5. Allmänna och domänspecifika delar av interaktioner mellan lärare och barn

I Hamre, Hatfield, Plant & Jamil (2014, s.1257) vetenskapliga artikel undersöks förhållandet mellan lärare och barn samt hur nämnda förhållande påverkar barnens skolframgångar och utbildning. I denna vetenskapliga artikel slutbedöms en mall för övervägning av domängenerella samt domänspecifika samband i interaktioner mellan lärare och barn.

Domänspecifika faktorer i denna artikel är: ledning, rutiner, motiverande stöd samt facilitering vilket är sätt som underlättar målets uppfyllelse. Domängenerella är motsatsen till specifika (Hamre et al. 2014, s.1264–1265). Studieobjekten i denna vetenskapliga artikel är framför allt interaktionerna mellan lärare och barn i förskolan, och hur sådana relationer främjar social, beteendemässig samt kognitiv utvecklingen under de första åren av barnens skolgång (Hamre et al. 2014, s.1257)

Resultatet av denna studie pekar på att det finns ett samband mellan barns trygga beteende i sitt förhållande med sina förskollärare och beteendemässiga samt kognitiva färdigheter och social kompetens, vilka utgör del av beredskapen i barnens skolgång. Man kan se att inlärningssvårigheter i grundskolan sedan uppstår ifall man inte skulle använda sig av dessa färdigheter tidigt. Barnens deltagande i samarbetsinlärningsaktiviteter samt dess skolprestation kan bli lidande ifall samspelet är begränsat och/eller ifall bandet mellan barn och lärare inte representerar en trygg anknytning. Det är lätt att bedöma anknytningen mellan lärare och barn i förskolan, därför är det möjligt att mäta det så att man möjliggör identifiering av barn som får fördel av de kognitiva samt sociala stimulanser som gör ökar barns känslomässiga reglering, utforskande beteende samt vetgirighet, och deras anpassningsförmåga till de miljöer de befinner sig i (Hamre et al. 2014, s.1260)

4.6. Sammanfattning

Samtliga av de fem vetenskapliga texterna betonar betydelsen av relationer inom utbildningsmiljöer, särskilt mellan lärare och pedagoger och barn/elever. Forskning visar att positiva och kvalitativa relationer kan främja inlärning och motivation hos elever (Hagström, 2010, s.120). Anknytningsteorin är också relevant i sammanhanget, då den visar att anknytningen mellan barn och vårdgivare påverkar deras sociala och känslomässiga utveckling (Commodari, 2013, s.123–124).

Commodari (2013 s.127) fokuserar på förskolepedagogers relationer med barn och betonar att dessa relationer kan påverka barns språkutveckling, sociala färdigheter samt känslomässiga välbefinnande. Vidare visar McNally & Slutsky (2017, s.520) att lärarnas uppfattningar om relationen samt kvaliteten i förhållandena mellan lärare och barn i den tidiga barndomen är viktiga. Även Hammer et al. (2014, s.1260) pekar på att det finns ett samband mellan barns

trygga beteende i sitt förhållande med sina förskollärare och beteendemässiga samt kognitiva färdigheter och social kompetens, vilka utgör del av beredskapen i barnens skolgång.

En gemensam nämnare i alla texterna är att relationer mellan vuxna och barn har en avgörande betydelse för barns utveckling. Positiva relationer skapar en trygg och stimulerande miljö för barn att växa och lära sig i (Hagström, 2010, s. 123). Kvaliteten på dessa relationer kan påverka barnets fysiska, känslomässiga och sociala utveckling (Commodari, 2013, s.131; Cugmas, 2007, s. 349). Sammanfattningsvis pekar texterna på vikten av att bygga positiva och kvalitativa relationer mellan lärare/pedagoger och barn/elever inom utbildningsmiljöer (Hagström, 2010, s. 123–124; Cugmas, 2007, s.352; McNally & Slutsky, 2017, s. 519; Hammer et al. 2014, s.1260).

I dessa avhandlingar och artiklar behandlas ämnen som är av betydelse för vårt intresse och vad vi vill utforska mer i vår studie. Vi fokuserar på förskollärares perspektiv på anknytning och dess betydelse för barnen i förskolan, samt hur förskollärarna aktivt arbetar med anknytning. Studien kan vara till hjälp för framtida förskollärare, samt att erfarna pedagoger delar med sig av hur de använder sig av anknytning för att hjälpa barnen att bygga en trygghet för framtida lärande. Eftersom pedagoger med lång arbetslivserfarenhet genom sitt dagliga arbete och kontakt med barnen, sett vilka metoder som fungerar bäst för att skapa en trygg anknytning till alla olika barn är det grundläggande att de kan föra vidare sina kunskaper till nya pedagoger. På så vis upprätthålls kontinuiteten och förutsättningarna till en fortsatt stabil miljö, där anknytning kan ske på ett bra sätt. Vi menar även att vår studie kan vara till hjälp för framtida pedagoger, då studien på ett enkelt sätt förklarar vikten av en god anknytning mellan pedagoger och barn, vilket är en stark skyddsfaktor för barnens fortsatta utveckling.

De vetenskapliga studierna som vi utgått från i vårt arbete är gjorda efter observationer eller frågeformulär där även föräldrar tillfrågats. Vi har valt att basera vår undersökning explicit från förskole pedagogers upplevelser i deras arbete, genom intervjuer.

5. Metod

I detta avsnitt beskrivs vilka tillvägagångssätt samt vilka metoder som använts för insamlingen av material samt bearbetning av data. Vi kommer även att diskutera etiska ställningstagande som vi har förhållit oss till i genomförandet av denna studie.

5.1. Val av metod

Syftet med denna studie är att ta reda på några förskollärares uppfattningar kring betydelsen av anknytning mellan barn och förskollärare, samt hur de arbetade med anknytning i förskolan. Vidare ville vi ta reda på hur förskollärarna själva upplever att deras arbete uppmuntrar till en trygg anknytning. Vår bedömning var att den metod som passade för denna studie var en kvalitativ metod med intervjuer, eftersom vi ville få en bredare och djupare förståelse av informanternas tankar och erfarenheter kring anknytning. Dimenäs (2007, s.131) beskriver att genom att göra en kvalitativ intervju fick forskaren ta del av informantens egna tankar och erfarenheter. Kvale och Brinkmann (2014, s.156) beskriver att det inte fanns något bestämt svar över hur många intervjupersoner man behövde i kvalitativa intervjuer, och att detta berodde helt på vad forskarna behövde ta reda på. Om det var färre personer som intervjuades gick det att bli mer ingående i de olika personernas svar, till skillnad från när det var flera som blev intervjuade. Vi bedömde att det var relevant att intervjua sex förskollärare för att få deras syn på anknytning för barns utveckling och lärande. Eftersom vi hade begränsad tid valde vi färre deltagare att intervjua. Vi valde olika förskolor och kommuner för att få ett bredare resultat. Med det tänkte vi att vi där kunde dela upp intervjuerna så att vi fick tre var att intervjua för att ytterligare spara tid. Eftersom vi ville få reda på hur pedagoger såg på anknytning för barns utveckling och lärande, förberedde vi en intervjuguide med frågor som blev relevanta för vårt syfte och våra frågeställningar. Det var viktigt att intervjufrågorna var relevanta utifrån studiens syfte och frågeställningar, speciellt eftersom vi hade tänkt att göra en semistrukturerad intervju (Dalen, 2015, s.35).

En semistrukturerad intervju innebär att intervjun är planerad, har ett förbestämt ämne samt förbestämda frågor som har arbetats fram. Det är även öppet för följdfrågor under intervjun (Dalen, 2015, s.24–35). Personen som ledde intervjun såg till att fokus och syfte följdes utan att lägga till egna värderingar eller ställa ledande frågor i en kvalitativ intervju (Kihlström, 2007, s.48). Studieobjektet i vårt arbete var vad pedagogerna hade för uppfattning kring betydelsen av anknytningen för barnens utveckling och lärande samt hur de arbetade med anknytning.

5.2. Urval

Vi valde att intervjua sex förskollärare och alla som blev tillfrågade valde att delta i vår studie. De olika intervjuerna tog mellan 30–45 minuter var. Förskollärarna arbetade i olika kommuner och på olika förskolor. Två av förskollärarna arbetade med barn i åldrarna ett till tre år och en av förskollärarna arbetade med barn i åldrarna fyra till fem år. De som hade valts ut till studien har varit verksamma i förskolan olika lång tid och vi kommer att benämna dem med fiktiva namn. Valet av att intervjua förskollärare från olika kommuner och olika förskolor

möjliggör en variation av det insamlade materialet. Vi valde även att transkribera varandras intervjuer då vi inte var med båda två på alla intervjuer för att få en större inblick i varandras olika intervjuer. Fördelen vi upplevde genom detta arbetssätt var en djupare inblick i helheten. En annan fördel var valet av arbetsupplägg som var effektivt och tidsparande. Vi upplevde inga nackdelar med det valda tillvägagångssättet. Dessa förskollärare som vi har tillfrågat att delta i studien är vi bekanta med sedan tidigare och som Kihlström (2007b, s.50) belyser att det är lätt att skapa förutfattade meningar om hur personen ska svara när man är bekant sedan tidigare, därför var det viktigt för oss att vara neutrala. Det gjorde vi genom att aktivt lyssna under intervjuerna. Den enda responsen vi gav var att visa att vi lyssnade aktivt genom att humma, nicka och ibland ställa följdfrågor. Studien kunde inte heller bli allt för omfattande med tanke på den tid som fanns till förfogande för bearbetning av materialet (Kvale & Brinkmann 2014, s. 156). Fördelar med att vi valde bekanta personer är att vi har en tidsram att anpassa oss till och med bekanta personer gick den processen snabbare och ledde till ett mer avslappnat samtal (Kvale & Brinkmann 2014, s.156).

5.3. Genomförande

Vi startade med att ta kontakt med dessa sex olika förskollärare, därefter fick de ta del av vårt informationsbrev (Bilaga 2). Vi valde att ha ett fysiskt möte på respektive förskola. Intervjufrågorna utformades som öppna frågor utifrån studiens frågeställningar så att vårt syfte kunde bli besvarat. Studieobjekt i vårt arbete är vad pedagogerna har för uppfattning kring anknytningen till barnens utveckling och lärande. Vi hade avsatt tid för intervjuerna att det skulle ta ca 45–60 minuter, vilket det inte riktigt gjorde, men att vi ansåg att materialet som vi hade fått sa så mycket att vi kände att vi fick tillräckligt med information för att kunna sammanställa vår studie. Vi valde att spela in våra intervjuer på våra lösenordskyddade mobiltelefoner, som var på flygplansläge. Vi delgav sedan varandra för att kunna transkribera varandras olika intervjuer och på detta sätt vara delaktig i alla intervjuer. Detta gjorde vi även för att kunna gå tillbaka i materialet och lyssna på vad både vi och intervjupersonen sagt (Kihlström, 2007b, s.51).

5.4. Bearbetning och analys av insamlat material

När alla sex intervjuerna var gjorda började vi på en gång att transkribera allt inspelat material. Det blir lättare att tolka och analysera materialet samt mycket mer lättillgängligt, när det blir transkriberat. Transkriberingens omfattning och innehåll varierar beroende på det insamlade materialet från intervjuerna och forskningens övergripande syfte (Kvale & Brinkmann, 2014, s.220). Eftersom respondenterna tillhandahöll detaljerad information om

anknytning, beslutade vi att transkribera hela intervjuerna för att undvika att förlora något relevant som framkommit under samtalet. Efter att ha genomfört transkriberingen granskades intervjuerna noggrant och svaren organiserades i olika kategorier. Enligt Malmqvist (2007, s. 125) är det viktigt att både sortera samt begränsa det insamlade materialet. Vi valde att dela upp våra intervjusvar i två olika kategorier som var parallella med våra forskningsfrågor och som fungerade som huvudrubriker i resultatdelen. Därefter tematiserades svaren inom varje kategori, vilka då agerade som underrubriker. Enligt Kihlström (2007b, s.54) är det nödvändigt att koda och formulera det insamlade materialet i resultatet med forskarens ord. Därför har vi valt att tolka och sammanställa förskolläraarnas uttalanden, från respondenterna för att exemplifiera resultat. På så sätt strävar vi efter att skapa ett trovärdigt resultat genom att bearbeta och presentera materialet på ett sammanhängande sätt.

5.5. Etiska ställningstagande

Utgångspunkten i vår studie är de forskningsetiska principer som är definierade av Vetenskapsrådet (2017, sid.26, 27 & 40), vilka är nyttjandekravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt informationskravet. Dessa principer gör gällande att deltagarna (främst pedagoger) ska ha gett samtycke till sitt deltagande samt ha tillgodosetts väl med information om denna studies syfte och innehåll. Detta gjorde vi via (bilaga 2) förfrågan om deltagande, samt att vi muntlig delgav informanterna denna information och syfte med studien. Våra informanter var medvetna om att de när som helst kunde avbryta sitt deltagande i studien. Allmänheten ska inte kunna ta del av vare sig deltagarna eller den insamlade empirin och det senare nämnda ska inte användas förutom till vederbörande studie. En till utgångspunkt i vår studie är Roséns (2023) etiska principer, vilka är rättvisepincipen, godhetsprincipen och principen att inte skada. Med detta menas att studien inte ska vara till någon som helst skada eller lidande för deltagarna. Vi är skyldiga att behandla studiedeltagarna med respekt och att bidra till skydd för de som är skyddslösa (Rosén 2023). Vi har varit noggranna med att se till att det inhämtade materialet sparats på ett tryggt och säkert sätt så att inga obehöriga kunnat ta del av det. Vidare informerades deltagarna om att det insamlade materialet till studien, såväl text som ljud, kommer att makuleras efter avslutat examensarbete.

6. Teoriavsnitt

Under detta avsnitt kommer vi att beskriva John Bowlbys (1907–1990) anknytningsteori, vilken är genomgående i arbetet samt olika teoretiska begrepp som kommer att bli relevanta under arbetets gång. Genom all tidigare forskning som vi bearbetat utkristalliserar sig en trygg

anknytning, inom anknytningsteorin, som en av de viktigaste komponenterna för framgångsrik inläring, kognitiv utveckling och slutligen en trygg och stabil vuxen. Detta gör att denna teori blir relevant för vårt arbete. Vi kommer börja att förklara anknytningsteorin, sedan kommer vi att förklara centrala begrepp utifrån teorin. För att underlätta läsarens förståelse av texten, delas studien upp i underrubriker.

6.1. Anknytning

Bowlbys anknytningsteori kom fram genom en rapport som Bowlby skrev om föräldrars betydelse för barns utveckling samt risker med tidiga separationer i de lägre åldrarna (Broberg, Hagström & Broberg, 2012, s.34–35). På 1950-talet gjorde Bowlby något som var lite annorlunda och nyskapande för den tidsepoken, vilket var att ta in olika empiriska vetenskaper om föräldrar och deras betydelse för barns utveckling och risker som kan uppstå i samband med tidiga separationer. Detta arbete var meningen att förstå hur föräldrar och barn tillsammans bygger upp sitt känslomässiga band med varandra.

Broberg m.fl. (2012, s.23) förklarar att föräldrarna kommer att vara nummer ett för barnet, medan pedagogerna på förskolan ska vara ett komplement, eftersom pedagogerna här ska stimulera barnet till utveckling och lärande. Här behöver pedagogerna i arbetslaget tillgodose alla barns enskilda behov för att barnen ska kunna skapa trygghet till pedagogerna. Genom god omsorg byggs barnets tilltro och trygghet till pedagogerna, för att sedan kunna knyta an till pedagogerna i förskolan.

I anknytningsteorin talar man om en “trygg bas” samt en “säker hamn”. Dessa aspekter är centrala byggstenar i anknytningsteorin (Broberg m.fl., 2012, s.45–54). Det finns olika typer av anknytning som Bowlby beskriver vilket är trygg anknytning, otrygg anknytning, undvikande anknytning, ambivalent anknytning och desorganiserad anknytning. Dessa olika typer av anknytning har stor betydelse för pedagogerna i förskolan att ha kunskap om (Broberg m.fl., 2012, s.45–54).

Hagström (2010, s. 56–57) beskriver vidare om barnets inre arbetsmodeller i anknytningsteorin. Dessa arbetsmodeller utgör en grund för vad barnet förväntar sig av omvärlden. Goda arbetsmodeller skapar en starkare personlighet medan det motsatta skapar svårigheter.

6.2. Inre arbetsmodellen

Under andra hälften av det första levnadsåret genomgår barnets kognitiva förmåga en betydande utveckling. Enligt Broberg m.fl (2012, s.46) etablerar barnet relationer till andra människor och börjar skapa föreställningar om sig själva. Under denna tid får barnet en ökad medvetenhet om omvärlden och en början till att forma inre arbetsmodeller.

Vår hjärna avbildar verkligheten i form av olika modeller, och dessa modeller genomgår ständig utveckling genom hela livet. Med varje ny uppfattning och erfarenhet förfinas och kompletteras dessa modeller. Särskilt viktiga är de arbetsmodeller som formar sociala relationer, eftersom individer är beroende av sådana relationer för sin överlevnad (Broberg m.fl 2012, s.47).

Hagström (2010, s.56–57) betonar att barnets förväntningar på omvärlden spelar en avgörande roll för hur framtida relationer kommer att utvecklas. De inre arbetsmodellerna som skapas under denna period blir därmed centrala för barnets fortsatta utveckling. Dessa modeller blir en slags grund för barnets förståelse av sig själv och andra.

Beroende på hur barnets inre arbetsmodeller utformas, kan de användas som resurser under både svåra och lätta perioder. Positiva inre arbetsmodeller kan fungera som stöd och ge barnet tröst, medan negativa modeller kan utgöra utmaningar. Det är därför av stor betydelse att skapa och främja gynnsamma inre arbetsmodeller hos barn för att underlätta deras emotionella välmående och sociala interaktioner (Broberg m.fl (2012, s.46–47).

6.3. Trygg anknytning

Det är när barnet känner trygg anknytning som en nyfikenhet frisläpps till att utforska världen, här vet barnet var den finns “den trygga hamnen”. Den finns här och här kan man söka skydd (Broberg m.fl., 2012, s. 51–52). När det uppstår en otrygg situation för barnet behöver föräldern visa för barnet “Jag ser, hör, förstår och hjälper dig”. Det är upp till föräldrar att ge sina barn den trygghet de behöver för att kunna vara trygghetssökare och utforskare. De barn som har en trygg anknytning till sina föräldrar har oftast lättare att lära känna och ta hjälp av andra (Hagström, 2016, s. 108).

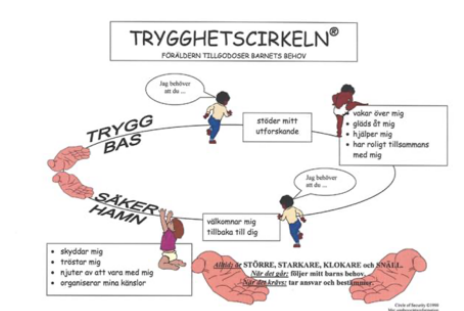
Barn med en trygg anknytning i grunden har lättare för att bygga upp relationer till pedagogerna i förskolan. När det gäller att skapa anknytningssituationer i förskolan behöver pedagogerna vara engagerade och erbjuda barnen den hjälp de behöver.

6.4. Otrygg anknytning

Broberg m.fl. (2012, s.52–53) börjar med att förklara att det finns två olika typer av otrygg anknytning, Den ambivalenta anknytningen kommer fram när det finns kontakt mellan barnet och föräldern, men kontakten sker under förälderns villkor. Barnet kan inte alltid lita på att föräldern finns där och kan trösta när det behövs. Nästa typ av otrygg anknytning är den Undvikande anknytning, här har inte föräldern visat sig att vara en trygg bas där barnet kan söka sin tröst (Broberg m.fl., 2012, s.52–53). Det kan handla om att barnet har blivit avvisat av sin förälder när barnet har varit för klängigt. Av dessa erfarenheter lär sig barnet att bli avvisade och ger därför inga uttryck för behov av någon omsorg och tröst. Barn med undvikande anknytning har lärt sig att synas och höras så lite som möjligt eftersom de då har större chans att få närhet av en vuxen. Dessa barn kan även ha svårigheter till att ha någon empati för andra människor.

6.5. Trygg bas och säker hamn

Broberg m.fl. (2012, s. 44–45) förklarar att en trygg bas, är de mest centrala inom anknytningsteorin. Här har vi den vuxna “trygga basen” som är grunden till att barnet ska våga utforska världen men också “den säkra hamnen” som barnet vill våga återvända till. Barnet behöver alltså känna sig trygg i relationen, för finns det en otrygg relation mellan den vuxna och barnet så påverkas barnets utforskande av världen negativt. Barnet kommer inte att ha någon tillit då barnet inte vet om den vuxna kommer att finnas där under de stunder barnet är i behov av en “säker hamn”. Dessa begrepp finns förklarade i trygghetscirkeln som visas nedanför.

1 Hämtad från: <https://www.familjehemmet.se/artiklar/anknytning-maaste-faa-ta-tid/>

6.6. Desorganiserad anknytning

Desorganiserad anknytning skiljer sig avsevärt från de mer etablerade anknytningsmönstren såsom undvikande, ambivalent och trygg anknytning, då den grundar sig i rädsla och komplicerar barnets förmåga att forma en stabil anknytning (Broberg m.fl., 2012, s. 54–55). Detta fenomen uppstår vanligtvis när barnet inte har möjlighet att utveckla ett tryggt anknytningsmönster på grund av psykiskt eller fysiskt avståndstagande från föräldern under längre perioder.

När barnet inte får tillräckligt stöd för att reglera sitt anknytningssystem, kan det resultera i att barnet lär sig att "koppla ur" detta system som en överlevnadsstrategi. Till exempel kan barnet, om det inte får tröst när det är ledset, utveckla en ovilja att söka anknytning i situationer av behov. Denna oförmåga att etablera en stabil och förutsägbar anknytning kan leda till desorganiserad anknytning (Broberg m.fl., 2012, s. 54–55).

Den känslomässiga utvecklingen hos barnet påverkas negativt av desorganiserad anknytning, och det kan skapa hinder för barnets framtida relationer och emotionella välbefinnande. Det är därför av yttersta vikt att identifiera och hantera desorganiserad anknytning tidigt för att stödja barnets positiva utveckling och trygga anknytningsrelationer (Broberg m.fl., 2012, s. 54–55)

7. Resultat och analys

I det här stycket kommer resultatet av intervjuerna med de sex förskollärarna presenteras. Våra frågeställningar i studien kommer att användas för att kategorisera intervjusvaren och göra rubriker för resultatet. Efter vår resultatredovisning kommer vi att göra en kortare analys utifrån Anknytningsteorin (Broberg, Hagström & Broberg, 2012, s. 20–60).

Förskollärarna har vi valt att namnges med fiktiva namn och dessa är Johanna, Malin, Maria, Helena, Alice och Clara. Förskollärarna har varit verksamma inom förskolan olika lång tid, Johanna i trettio år, Malin i elva år, Maria i fyrtiotvå år, Helena i trettio år, Alice i tio år och Clara i fyra år. Förskollärarna arbetar i olika kommuner och de arbetar på fyra olika förskolor.

7.1. Vilken erfarenhet av och syn på anknytning har några förskollärare i förskolan

Våra sex informanter hade alla liknande tankar om anknytning, alla tycker att det är en viktig grund för att barnen ska känna sig trygga i förskolan från start. Alla nämnde att introduktionen in i förskolan var nära kopplad till anknytning, då alla menade att det är den första tiden de första

relationerna skapas i förskolan. De första interaktionerna vid inskolningen anses vara avgörande för att etablera en anknytning till varje barn.

Förskolläraren Maria säger att:

Det är viktigt att få en bra anknytning från när man är liten

Vidare diskuterar Maria att det påverkar hela livet eftersom om man inte får anknytning som liten får man svårare att känna sig trygg och det blir svårare att skapa relationer senare i livet.

Förskolläraren Helena berättar att det är otroligt viktigt att barnen får möjlighet att få en trygg anknytning i förskolan då anknytningen lägger grunden till allt i förskolan,

Helena menar att:

Om det inte finns någon anknytning så blir det svårare att få till något lärande i förskolan.

Förskollärarna betonar vikten av att skapa och upprätthålla goda relationer med barnen. En stark anknytning underlättar kommunikationen och gör det möjligt för barnen att känna sig trygga att komma till förskollärarna vid behov, såsom när de behöver prata, söka stöd eller få extra trygghet vid känslomässiga utmaningar.

7.1.1. Anknytningens betydelse i förskolan

Alla förskollärare som deltog i studien diskuterar att anknytningen har betydelse för barnen. Förskolläraren Alice säger att "anknytning är något som alltid sker på något vis men om det inte skulle vara så får man ändra sätt att arbeta med det så att de blir att fungera

Alice fortsätter och säger att hela arbetslaget behöver ha samma bild på hur man behöver arbeta kring anknytning.

Några av förskollärarna i studien förklarar vikten av att förstå vilka delar som ingår i anknytningsbepettet och att det är något som man behöver ha koll på och ha en samsyn över i arbetslaget och att det handlar mycket om att man måste sträva åt samma mål.

Förskolläraren Clara säger att:

om anknytningen fungerar och barnet känner sig trygg så kommer barnet automatiskt att kunna lära sig saker under sin dag på förskolan.

Två av förskollärarna nämner att det handlar om att bygga bra relationer med barnen och menar att finns det inte bra relationer mellan vuxna och barn blir det svårt att kunna hjälpa barnen i deras utveckling på förskolan.

Alla förskollärare är överens om att det behöver finnas en god anknytning mellan barn och de vuxna i arbetslaget för att pedagogerna ska kunna ge barnen förutsättningar till lärande i förskolan.

Något som Malin nämner är att:

Det finns skillnad gällande kunskap hos utbildade och outbildade.

Hon fortsätter att berätta “att de flesta förstår vikten över att ha en bra kontakt med barnen men inte varför det är viktigt och vad det får för betydelse för barnen”.

Några av förskollärarna tycker att det är viktigt att den som har mycket kunskap kan delge de som inte har samma kunskap om anknytning, så att arbetslaget kan få en samsyn över anknytningen.

Förskolläraren Helena säger att:

Om vi får in en utbildad vikarie så är det inte så att de första jag börjar prata om så är det om anknytning eller anknytningsteori.
vidare säger Helena att:

Det gäller att informera de utbildade som arbetar i barngruppen så att dem är införstådda i anknytningen.

Alla förskollärare som deltog i studien är eniga om att man måste få med alla i betydelsen om anknytning i förskolan. Clara säger att:

man vill att flera ska få kunskapen om anknytning utbildade men även utbildade pedagoger, att fler förstår vikten av begreppet.

7.1.2. Olika erfarenheter kring anknytningsteorin

De förskollärare som deltog i studien har olika kunskaper när det gäller anknytningsteorin, då det har utbildat sig vid olika tidpunkter och fått veta olika saker men att alla är överens över att det någon gång har varit i kontakt med anknytningsteorin. Förskolläraren Johanna säger att:

Det är något som borde genomsyra i yrket då vi behöver ha kunskap om hur vi ska kunna bemöta enskilda barn”.

Förskollärarna Clara och Maria menar att om vi inte har erfarenhet av anknytningsteorin blir det svårare för oss som arbetar med barnen att ha kunskap om hur vi ska arbeta så att anknytningen fungerar eller inte.

Maria säger:

Vi behöver ha ett gemensamt sätt att arbeta med anknytningen med barnen och göra lika i arbetslaget, så barnen känner sig trygga med oss alla. Vi är på förskolan för barnen och därför behöver vi veta hur vi skapar en trygg miljö för dem.

Det som visar sig är i alla fall att alla förskollärare tycker att det är en mycket viktig del att ha kunskap om anknytning, men att dem har det på olika vis. Alla är i alla fall eniga om att det är väldigt viktigt att ha någon slags anknytning till barnen i förskolan för att de ska kunna utvecklas och lära.

7.1.3. Analys – Trygghet är viktigt för barnen

I förskolepraktiken framgår det tydligt att det är förskollärarens uppfattning som har den avgörande betydelsen när det kommer till att stödja barns anknytning. Broberg m.fl. (2012, s. 33) understryker vikten av att förskollärare besitter kunskap om anknytningsteorin, och de betonar samspelet mellan omvårdnad och anknytning. Enligt deras forskning är det av yttersta vikt att förskollärare är medvetna om detta samband, då bristen på svar vid barnets sökande efter tröst och skapandet av en anknytning kan leda till problematiska konsekvenser.

I vår studie framkommer det att de sex olika förskollärarna besitter såväl kunskap som erfarenhet av anknytning, och de är medvetna om att det centrala kring anknytningen spelar en stor roll i förskolan. Det är genom denna insikt och förståelse som förskollärarna menar att de skapa en trygghet och stödjande miljö för barnens utveckling.

Resultaten visar att förskollärarna är fullt medvetna om anknytningens betydelse och kunskap till att ge stöd och tröst som är de grundläggande principerna inom anknytningsteorin.

Något som kom upp var att alla förskollärare pratade om att tryggheten är grunden för en bra anknytning i förskolan. Något som Broberg m.fl. (2012, s. 3) belyser är att med en god omvårdnad så blir barnen trygga, barnen behöver få kunna känna tilltro till de vuxna pedagogerna för att kunna knyta an till någon eller flera.

En grund till barnens utveckling och lärande är tryggheten och anknytning, barnen lär sig inte om de inte känner sig trygga och säkra i den miljö de befinner sig i. Detta är något som kom fram i intervjuerna, att det är viktigt att barnen känner sig trygga för att kunna utvecklas och lära. Nyfikenheten att utforska världen uppstår när barnet känner *trygg anknytning* till någon vuxen (Broberg m.fl., 2012, s.51–52).

När det finns en *trygg anknytning* blir barnen medvetna om ”den trygga hamnen” att barnen vet var de kan söka skydd om det skulle uppstå en otrygg situation på förskolan, en plats där barnen bara kan landa och känna sig trygga, vilket förskollärarna nämner när vi intervjuade dem.

7.2. Olika tillvägagångssätt förskollärare använder för att skapa en trygg anknytning till barnen

Alla förskollärare som deltog i vår studie var eniga om att alla som arbetar i barngruppen, utbildade som utbildade bör kunna knyta an till barnen och att det inte ska spela någon roll vad man har för utbildning i grunden.

Helena säger att:

Alla pedagoger i arbetslaget bör vara uppmärksamma kring anknytningen till barnen.

Hon fortsätter att berätta att hon tycker det är otroligt viktigt att alla som arbetar i arbetslaget knyter an till barnen.

Clara säger att:

Det viktigaste är att barnet knyter an till någon pedagog i förskolan så att barnet i alla fall har en trygg person att luta sig till.

Maria säger:

Vi behöver ha ett gemensamt sätt att arbeta med anknytningen med barnen och göra lika i arbetslaget, så barnen känner sig trygga med oss alla. Vi är på förskolan för barnen och därför behöver vi veta hur vi skapar en trygg miljö för dem.

Vi hade en intervjufråga som handlade om "trygghetscirkeln" och vad de har för relation till den. Fyra av förskollärarna hade aldrig hört om begreppet trygghetscirkeln men höll med om att det var en viktig sak för alla att vara medvetna om. Två av förskollärarna var inlästa och visste vad den stod för och arbetade med den i förskolan. Det var blandade kunskaper om "trygghetscirkeln" men alla höll med om att den var bra att arbeta kring. Då några av personerna inte visste vad det handlade om, fick de en lite påminnelse att det handlade om "trygg bas" och "säker hamn".

Att ha tydliga strategier hur man ska arbeta med anknytning och vad det har för betydelse för barnen var något som alla informanter tyckte var viktigt, att ha en tydlig planering och inskolning för att skola in barnen till trygga individer. Det var tre av informanterna som även tillade att anknytningen inte slutar efter inskolning att det är något som hela tiden pågår.

Helena säger att:

Anknytning är något som hela tiden finns där även om det inte är något man går runt och tänker på hela tiden.

Clara säger att:

Trygghetscirkeln gör det tydligt att vi ska vara där och hjälpa och stötta barnen samt vara den trygga personen att komma tillbaka till om barnen på något vis känner sig otrygga.

Alice nämner att:

Det är så viktigt att vi blir den trygga famnen när vårdnadshavare lämnat, att vi hela tiden finns att komma tillbaka till efter barnen har varit ute och utforskat och upptäckt på egen hand.

Några av de som intervjuades sa att "Trygghetscirkeln" var något som fanns lätt tillgängligt både i böcker och på internet. Det flesta var eniga om att detta var något som borde finnas uppsatt på förskolorna. Det behöver finnas engagerade pedagoger i arbetslaget, dessa behöver vara intresserade kring anknytning och dess betydelse för barnen.

Johanna säger att:

Trygghetscirkeln borde vi använda oss mer av när vi arbetar med barnen i förskolan, den är tydlig att förstå sig på och arbeta utifrån den. Vi använder inte oss av den men det är något jag ska ta upp.

Det kom fram att de flesta av förskollärarna vi intervjuade blev intresserade och ville börja använda sig av trygghetscirkeln i sitt arbete med barnen, då alla var överens att den var en bra bas att utgå ifrån.

Helena säger att:

Barnen behöver ha sin trygga hamn för att känna sig trygga, för att kunna bege sig ut och utforska och upptäcka.

Alla var eniga om att de var där som ersättningsperson till vårdnadshavare, att alla pedagoger måste finnas som ett tryggt stöd för barnen under dagen och att det var viktigt att barnen inte bara knyter an till en pedagog för det blir väldigt sårbart då om just den pedagogen inte är på förskolan en dag, vilket alla har upplevt under tiden de har arbetat på förskolan.

7.2.1. Analys – trygghetscirkeln

Det mest centrala begreppet i anknytningsteorin är *trygg bas* vilket ingår i “trygghetscirkeln” (Broberg m.fl., 2012, s. 44–45). Trygg bas vilket är den vuxna är grunden till att barnet ska våga sig ut och utforska världen och även våga återvända till “den säkra hamnen”. De förskollärare som deltog i vår studie diskuterade lite kring dessa centrala begrepp från anknytningsteorin och alla var eniga om att de är lätta att arbeta med.

Det finns mycket lättillgängligt att ta reda på om “trygghetscirkeln” på internet och böcker så att det behövs inga direkta förkunskaper. Det förskollärarna var eniga om var att hur barnen i förskolan behöver knyta an till någon pedagog. Broberg m.fl. (2012, s.

23) förklarar att föräldrarna alltid är nummer ett för barnet och att pedagoger kommer att vara ett komplement, där pedagoger ska finnas för barnen och stimulera barnet till utveckling och lärande. Förskolläraren Helena säger att: vårdnadshavarna är barnens trygga famn, men att förskolan blir ett komplement till hemmet.

Broberg m.fl., (2012, s. 46) menar att det är under barnets första levnadsår men den andra hälften av det som barnen börjar skapa relationer till andra människor men även föreställningar om sig själv uppstår även under denna period. Dessa föreställningar som barnet skapar om sig själv kallas för “inre arbetsmodeller”, vilket är de arbetsmodeller som skapar sociala relationer vilket är av stor vikt då alla individer är i behov av sociala relationer.

I resultatet så pratade alla förskollärare just om anknytningen kring introduktionen in i förskolan. Det blir oftast den pedagog som är med i introduktionen som blir den som barnet knyter sig an till i förskolan. Detta är just något som Broberg m.fl. (2012, s. 38) skriver om, hur vårdnadshavare är första anknytningsperson och när barnet kommer in i förskolans värld så är det mest troligt att pedagogen som varit med under introduktionen blir den som barnet först knyter an till. Barnet i förskolan behöver ha någonstans att finna trygghet, när barnet inte känner sig trygg i miljön eller bara behöver tröst (Broberg m.fl., 2012, s. 33).

8. Diskussion

I detta avsnitt kommer vi först att presentera en metoddiskussion där vi kommer se för och nackdelar med valet av metod. Efter det kommer en resultatdiskussion utifrån våra intervjuer.

8.1. Metoddiskussion

Vi valde kvalitativa intervjuer, där vi intervjuade sex förskollärare. Det som kan bli lite problematiskt med detta är att vi bara får djupare förståelse av dessa sex förskollärare och inte av flera pedagoger från förskolan, dock intervjuade vi förskollärare från olika förskolor och kommuner.

Vi valde att inte använda den kvantitativa metoden men den är fördelaktig när man strävar efter att dra allmänna slutsatser baserade på resultat (Björkdahl Ordell, 2007, s. 194). Denna metod innebär att information kvantifieras och uttrycks i siffror, där antalet är av större betydelse än en djupgående förståelse av fenomenet. Genom att kombinera både kvantitativa och kvalitativa metoder samt öka urvalet skulle reliabiliteten förbättras i studien (Kvale & Brinkmann, 2014, s.295–296). En kritisk aspekt av den valda metoden är att respondenternas svar kan bli luddiga och osammanhängande, vilket kan skapa problem i resultatprocessen och kräva att mycket material måste uteslutas. Det är viktigt att vara medveten om både fördelar och nackdelar med den valda metoden för att göra en mer nyanserad bedömning av studiens resultat. Vi valde bort kvantitativ metod för att fokusera på en mer detaljerad och djupgående information, som en kvalitativ metod kan ge.

Vi valde att tillfråga bekanta förskollärare då vi kände att vi hade kort om tid och ville komma i gång med att skriva arbetet. Om vi hade haft mer tid kanske vi hade valt förskollärare som vi inte var bekanta med sedan innan, vilket kanske hade gett oss ett annat resultat. De tillfrågade förskollärarna fick berätta utifrån sina egna erfarenheter som de hade och samtalet blev att likna ett vardagligt samtal om anknytning (Kvale & Brinkmann, 2014, s.44–45).

Vi valde att spela in våra intervjuer, samt anteckna vid sidan av. Om vi hade valt att observera förskollärarna hade vår studie sett annorlunda ut. Med observationer kan man tydligare se hur teori och praktiken hör samman (Kihlström, 2007a, s. 30). Om vi hade lagt till observation som en kompletterande metod hade vi kunnat fått ett starkare resultat med ett djupare innehåll och vi hade kunnat fått syn på andra saker.

8.2. Resultatdiskussion

Vi kan se i vårt resultat att förskollärare har mycket erfarenheter av anknytning, men att de pratar och resonerar om det på olika sätt. Anknytning är något som används på ett naturligt sätt i förskolan, men inte alltid i den termen utan så som omsorg, trygghet och relationer. I

resultatet berättade en av förskollärarna vikten av den första tiden på förskolan, att den är extra betydelsefull för att det är då de första relationerna och anknytning uppstår mellan barn och förskollärare. Hagström (2013, s.113) får även fram i sitt resultat att några pedagoger diskuterar anknytning i andra termer som till exempel trygghet, ha öppen kontakt, förståelse, lyhördhet. Det vi kan se är att personerna som både vi och Hagström (2010, s.113) har intervjuat har kunskapen om anknytning, men att det som saknas är en djupare förståelse och tydlig förklaring om varför anknytningen har en sådan viktig betydelse för barns utveckling och lärande.

De begrepp som Bo Sundblad introducerar, vilket är "tyst yrkeskompetens" (Hallonsten, 2019) är vad som förklarar förskollärarnas varierande resonemang kring just anknytningsbegreppet. Eftersom anknytning naturligt införlivas i processen att skapa relationer kan anknytningen i sig uppfattas som självklar i arbetet med barn. Bo Sundblad förkunnar att när pedagogerna delar en gemensam tolkning av innebörden av anknytning och relationer så sker ökad professionalism. Detta kan vara en bidragande faktor till förskollärarnas varierande resonemang om anknytningsbegreppet då de har olika erfarenheter samt arbetat inom förskolans verksamhet under olika tidsperioder. Det är därför vikten av yrkesverksammas diskussioner och gemensamma erfarenheter kring anknytning inom arbetslaget betonas.

Något som kom fram i denna studie av några förskollärare var att anknytningen avgör hur tryggheten utspelar sig med tiden. Magnusson Österberg (2018) framhäver på Vårdguidens webbplats vikten av att pedagoger aktivt engagerar sig i varje enskilt barn. En kontinuerlig anknytningsprocess i förskolan är enligt Magnusson Österberg avgörande. Genom att skapa en trygg grund för barnet, ges denne möjlighet att utforska och utveckla förtroende för de närvarande vuxna.

Det kommer fram i resultatet att det behöver finnas en trygghet hos barnen för att de ska vilja lära sig något. Relationerna till barnen är viktig för att kunna hjälpa med deras utveckling och lärande. Anknytningen är av betydelse när det handlar om att uppnå grundläggande färdigheter. Språk och kommunikation främjas när det finns en trygg anknytning mellan barn och förskollärare. Om det finns det trygga förhållanden kan barnen även socialisera sig och få relationer att hålla över tid (Commodari, 2010, s. 128). Resultatet som Commodari (2010, s. 128) speglar även vårt resultat om hur trygga relationer är viktiga för utvecklingen för barnen i förskolan.

Pedagogers sätt att arbeta på och lyhördhet utvecklade en trygghet och tydligare anknytning till barnen (Hagström, 2010, s.187). Detta kan vi jämföra med det vi fick fram i vårt resultat, några av förskollärarna ansåg att anknytningen är viktigt oavsett utbildad eller outbildad. Vad

anknytningsteorin innebär behöver diskuteras i arbetet på förskolan dock behöver inte anknytningsteorins olika termer nämnas.

Något som även kom fram i resultatet var att alla var eniga om att man måste arbeta med anknytning på ett gemensamt sett i arbetslaget för att barnen ska känna sig trygga med alla pedagoger, vilket även Hagström (2013, s.57) tar upp i sin avhandling. Att arbeta på ett liknade sätt inom arbetslaget gör det tydligt för barnen att veta vad som händer och sker under dagen på förskolan.

Trygghetscirkeln var något som inte alla informanter kände till men att alla var eniga om att den var tydlig och ett bra sätt att arbeta med i förskolan. (Broberg m.fl., 2012, s.44–45) beskriver att den vuxna är en "tygg bas" vilket är grunden till att barnet ska våga utforska men även våga åter vända till "den säkra hamnen". Det var något som informanterna nämnde att det är tydligt att dom ska vara denna trygga bas när föräldrarna lämnar barnen på förskolan.

Något som informanterna tar upp är att när barnen finner trygghet hos pedagogerna är dem en trygg plats där dom kan ladda upp energi för att fortsätta orka utforska och lära under dagen. Det är något som även Broberg m.fl., (2012, s.45–46) berättar om, att trygghetscirkeln ska fungera att pedagogerna ska vara den trygga basen och den säkra hamnen att komma tillbaka till för att ladda energi.

Pedagoger som arbetar i förskolan behöver visa intresse för anknytningen för barnen, utbildad som utbildad, vilket kom fram i vårt resultat. Det kom även fram att man behöver kunna kommunicera med sitt arbetslag för att kunna se alla barns behov och det enskilda barnet. Barn som kände trygg anknytning och litade på sina pedagoger i förskolan vågade utforska och socialisera sig med andra barn. Fungerade inte detta befann sig barnen i observerande lek (Cugmas 2011, s. 1282). Det går att se ett samband med det som Cugmas (2011, s. 1282) betonar med det som kom fram i vårt resultat av förskollärarna, att dem som arbetar med barnen behöver ha anknytning till barnen för att kunna läsa av barnen.

Flertalet av artiklarna och avhandlingarna menar att vårdnadshavare och den pedagogiska verksamheten behöver bli mer medvetna om anknytning och vikten av att skapa den för att skapa goda förutsättningar för barnet. Informanterna tyckte att alla som jobbar inom förskolan behövde bli mer medvetna om anknytning och vad den har för betydelse för barnen i förskolan vilket tyder på att de behövs mer kunskap kring detta.

Några av de förskollärarna som deltog i vår studie menade att utbildning eller inte utbildning inte hade någon betydelse för barnen för att det ska ske en anknytning, det handlar mer om vem som barnen finner ett förtroende till. Pedagogerna är anknytningspersoner till barnen, och ersätta vårdnadshavarna under den tiden barnen är på förskolan (Hagström, 2016, s. 103).

Det kom fram av förskollärarna att det var medvetna om att de var ett komplement till vårdnadshavarna medan barnen befann sig på förskolan.

De vuxna har en stor roll för att barnen ska känna sig trygga på förskolan nämner några av förskollärarna i vår studie. Hagström (2013, s. 56–57) menar att hur det framtida relationerna är avgörande roll genom barnens förväntningar på omvärlden. Därför behöver de vuxna skapa en trygg miljö för att barnen blir det betydelsefullt för den fortsatta utvecklingen.

9. Slutsatser

Det vi kan se som en slutsats efter att ha skrivit detta arbete är att förskollärarna anser att anknytningen har en stor betydelse i förskolan för att barnen ska känna sig trygga och våga utforska och lära under dagen på förskolan. Något vi fick fram i våra intervjuer är att förskollärarna är medvetna om anknytning och dess betydelse för barnen, men att de har lite olika erfarenheter av det. Trygghet och anknytning är A och O för barn i förskolan.

Det handlar om att pedagogerna ska hålla sig uppdaterad och vara engagerad i barnen för att deras tid på förskolan ska bli så lustfylld och innehållsrik som möjligt, därför behöver man diskutera sina kompetenser om anknytning och sedan jämföras med tidigare forskning för att veta hur man i arbetslaget ska arbeta kring detta område.

När alla har samma bild av hur man arbetar blir det automatiskt högre kvalitet i förskolans utbildning. Det man måste vara medveten om är att om trygghet och anknytning inte sker, kan det påverka pedagogernas möjligheter till att ge barnen de förutsättningar de behöver för att utvecklas och lära. Det här examensarbetet visar hur viktigt anknytning är för att barnen ska utvecklas och lära samt hur viktigt det är att pedagogerna behöver vara pålästa om anknytning och hur det kan påverka barnen i förskolan.

10. Förslag till vidare forskning

Vi har förstått att det inte finns speciellt mycket forskning om just anknytning och att det mesta finns i studielitteratur. Något vi har tänkt på är följande, måste det vara en vuxen som är den trygga anknytningspersonen eller kan detta ske mellan barn och barn? detta har vi inte sett någon forskning kring, utan bara om hur viktigt det är utifrån de vuxnas synvinkel.

En av informanterna som intervjuades berättade om en händelse där ett barn inte valde att knyta an till någon vuxen, utan snarare till ett annat barn. Då väcktes frågor som vi kom att fundera över och som vi tycker är intressanta att forska vidare på, vilka var följande frågor: Kan det vara möjligt att ett annat barn är anknytningsperson till ett barn? Hur kan barnen se

på det? Hur får detta barn samma möjligheter? Riskerar barnet som blir den trygga personen till ett annat barn att få ett för stort ansvar som den kanske inte vill ha?

Referenser

Askland, L. & Satøen, O. S. (2014). *Utvecklingspsykologiska perspektiv på barns uppväxt*. Stockholm: Liber AB

Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. (2009). Stockholm: UNICEF Sverige Tillgänglig på Internet: <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten>

Björkdahl Ordell, S. (2007). Kvantitativ data och forskningsansats. I J. Dimenäs (Red.), *Lära till lärare, Att utveckla läraryrket – vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik* (s. 192–197). Stockholm: Liber AB

Broberg, Malin., Hagström, Birthe. & Broberg, Anders. (2012). *Anknytning i förskolan – Vikten av trygghet för lek och lärande*. Stockholm: Natur & Kultur.

Dalen, Monica. (2015). *Intervju som metod. 2., utök.* Uppl. Malmö: Gleerups utbildning

Dimenäs, Jörgen. (red.) (2006). *Lära till lärare: att utveckla läraryrkets olika dimensioner utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Borås: Högskolan i Borås

Commodari, Elena. (2013). Early Childhood Research Quarterly. *Preschool teacher attachment, school readiness and risk of learning difficulties*, 28 (2013), 123–133. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2012.03.004>. Hämtad 16 maj, 2023, från databasen Högskolan Dalarna, Summon.

Cugmas, Zlatka. (2007). *Child's attachment to his/her mother, father and kindergarten teacher*, 181 (9), s. 1271–1289 <https://doi.org/10.1080/03004430.2010.523993> . Hämtad 16 maj, 2023, från databas avhandlingar.se

Hagström, Birthe. (2010). *Kompletterande anknytningsperson på förskola*. (Doktorsavhandling, Malmö högskola, Lärarutbildningen). Hämtad 16 maj, från databas Diva

Hagström, Birthe. (2016). Anknytning handlar om tillit. I B. Riddersporre & B. Bruce (Red.), *Omsorg i en förskola på vetenskaplig grund* (s. 103–119). Stockholm: Natur & Kultur.

Hamre, Bridget., Hatfield, Bridget., Plant, Robert & Jamil, Faiza. (2014). *Evidence for General and Domain-Specific Elements of Teacher–Child Interactions: Associations With*

Preschool Children's Development. <https://doi.org/10.1111/cdev.12184>. Hämtad 5 december, 2023.

Killén, Kari. (2014). *Förebyggande arbete i förskolan – Samspel och anknytning*. Lund: Studentlitteratur AB.

Kvale, Steinar. & Brinkmann, Svend. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.

McNally, Shelly. & Slutsky, Ruslan. (2017). *Teacher–child relationships make all the difference: constructing quality interactions in early childhood settings*. <https://doi.org/10.1080/03004430.2017.1417854>. Hämtad 28 Maj, 2023.

Magnusson Österberg, J. (2018). Hämtad 28 november, 2023, från Vårdguiden, <https://www.1177.se/Dalarna/barn--gravid/att-vara-foralder/foraldraskap-och-relationen-med-barnet/anknytning-hos-barn/#section-21969>

Ollmark, Lena. (2013). Hämtad 28 november, 2023, från Psykologiguiden, <https://www.psykologiguiden.se/rad-och-fakta/forskola-och-skola/forskola/anknytning-i-forskolan>

Rosén, Susanne. (2023) *Etik och etiskt förhållningssätt*. [föreläsning]. (Högskolan Dalarna 16 Maj 2023)

Skolverket. (2018). *Läroplan för förskolan Lpfö18*. Stockholm: Skolverket.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Bilaga 1

Intervjufrågor

Öppningsfrågor:

- Hur länge har du arbetat som förskollärare?
- Hur stor är förskolan du arbetar på? Vilka åldersgrupper arbetar du med?
- Vad har du för allmänna tankar kring anknytning?

Intervjufrågor:

- Vilken betydelse har anknytning i förskolan och för dig som förskollärare?
- Vad anser du är bra att veta om anknytnings begreppet?
- Hur skapas en trygg anknytning?
- Varför är anknytning viktigt i förskolan och när tycker du den är viktigast?
- Hur påverkar anknytningen relationer mellan pedagog och barn?
- Vad har du för kunskaper kring anknytningsteorin?
- Vilken relation har du till den så kallade ”Trygghetscirkeln”?
- Hur ser du på om det inte finns någon trygg anknytning?

Följdfrågor:

- Hur menar du då?
- Kan du berätta mer om?
- Kan du ge något exempel?

Avslutningsfrågor:

- Är det något mer du skulle vilja berätta innan vi avslutar?
- Kan vi återkomma om det kommer upp några nya frågor?

Bilaga 2

Förfrågan om deltagande

Hej!

Nu under höstterminen 2023 så påbörjade vi, Jenny Melin och Josefine Boberg, vårt examensarbete på förskolläraryrket vid Högskolan Dalarna. Vår undersökning kommer att handla om anknytningens betydelse mellan barn och pedagoger och vi kommer att använda oss av intervjuer som metod för vår datainsamling. Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.

Undersökningens syfte och innehåll

Syftet med vår undersökning är att ta reda på hur förskollärare resonerar om betydelsen av anknytning mellan pedagog och barn. Området är viktigt att undersöka för att anknytning lägger grund för hur barnets framtida utbildning blir att se ut. Vi ser fram mot ditt deltagande.

Genomförande

Vi har planerat att sex förskollärare ska delta i undersökningen. Ditt deltagande kommer att innebära att antingen Jenny Melin eller Josefine Boberg kommer träffa dig vid ett fysiskt möte för att göra en intervju. Vi räknar med att det tar cirka 45–60 minuter. Intervjun kommer att spelas in med vår privata mobiltelefon. Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats som ventileras vid Högskolan Dalarna. Du kommer att kunna ta del av undersökningens resultat genom den digitala plattformen Diva.

Det insamlade materialet kommer att bearbetas endast av Jenny Melin, Josefine Boberg och vår handledare. Din identitet som deltagare kommer inte att röjas, inte heller vilken förskola undersökningen har gjorts vid. Personer som på något sätt nämns i studien kommer att avidentifieras. Inga känsliga uppgifter kommer att samlas in. Insamlade data kommer att förvaras hos undertecknad i privat mobiltelefon och dator med lösenord under arbetets gång. Inga data kommer att skickas via Internet och allt arbetsmaterial i form av inspelningar, anteckningar och protokoll kommer att makuleras när examensarbetet är godkänt och klart.

Högskolan Dalarna är ansvarig för behandlingen av personuppgifter i samband med examensarbetet. Som deltagare i undersökningen har du enligt Dataskyddsförordningen (GDPR) rätt att få information om hur dina personuppgifter kommer behandlas. Du har också

rätt att ansöka om ett så kallat registerutdrag, samt att få eventuella fel rättade. Vid frågor om behandlingen av personuppgifter kan du vända dig till Högskolans dataskyddsbud. Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du har rätt att när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering. Om du som är tillfrågad avstår från att delta, eller avbryter ditt deltagande, så kommer detta inte att påverka det fortsatta arbetet med undersökningen.

Ytterligare upplysningar lämnas av nedanstående ansvariga:

Handledarens namn:
Stina Jeffner.

Namn:
Jenny Melin

E-postadress: Mobil:

E-postadress: Mobil:

Namn:
Josefine Boberg

E-postadress: Mobil:

Jag tackar ja till deltagande i ovan nämnda intervjustudie:

Namn: _____ Ort: _____

Datum: _____

Dokumentation av skriv- och arbetsprocessen vid parskrivande

Detta dokument används under hela skriv- och arbetsprocessen med examensarbetet. Studenterna haransvar att fylla i dokumentet för att visa på delaktighet i alla delar av skriv- och arbetsprocessen.

Student 1: Jenny Melin _____

Student 2: Josefine Boberg _____

	Student 1	Student 2
Problemställning Vilka delar har skrivits fram av respektive student? <ul style="list-style-type: none"> – Formulering av syfte och frågeställningar – Motivering av syfte med hjälp av skolans styrdokument och tidigare forskning 	X	X
Beskrivning av litteratursökprocessen Vilka delar har skrivits fram av respektive student? <ul style="list-style-type: none"> – Vilka sökmotorer och sökord som har använts? – Vilka avgränsningar som gjorts under sökprocessen? – Hur utvald litteratur kan motiveras i relation till studiens syfte? 	X	X
Bakgrund och tidigare forskning Vilka delar har skrivits fram av respektive student? <ul style="list-style-type: none"> – Beskrivning av skolans styrdokument – Problematisering och definition av centrala begrepp – Sammanställning av tidigare forskning under tematiska rubriker 	X	X
Teori Vilka delar har skrivits fram av respektive student? <ul style="list-style-type: none"> – Beskrivning och motivering av utvalt teoretiskt perspektiv 	X	X

Metod Vilka delar har skrivits fram av respektive student? – Val av metod – Urval – Genomförande – Analys	X	X
Etiska ställningstaganden – Vem har skrivit vilka etiska överväganden som gjorts? – Vem har skrivit informationsbrev (i de fall det är relevant)? – Vem har skickat in anmälan om behandling av personuppgifter till dataskyddsombudet (i de fall det är relevant)?	X	X
Resultat – Vem har ansvarat för att skriva fram vilka delar?	X	X
Diskussion – Vem har ansvarat för att skriva fram metoddiskussionen? – Vem har ansvarat för att skriva fram resultatdiskussionen? – Vem har ansvarat för att skriva fram hur arbetet bidrar till kunskapsutveckling av betydelse för yrkesutövningen?	X	X

Blanketten signeras och läggs som bilaga i examensarbetet inför de examinerande momenten.

Underskrifter:

Student 1: Jenny Melin _____

Student 2: Josefine Boberg _____